

БЕКІТЕМІН

Астана қаласы әкімдігінің
«Қоғамдық тамақтану және сервис
колледжі» ШЖҚ МКК директоры
З.Қлышбаева
2024 ж.

АСТАНА ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ «ҚОҒАМДЫҚ ТАМАҚТАНДЫРУ ЖӘНЕ СЕРВИС КОЛЛЕДЖІ» ШЖҚ МКК АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚТЫ САҚТАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. Жалпы ережелер

1. Академиялық адалдықты сақтаудың осы ережелері (бұдан әрі – Ережелер) Астана қаласы әкімдігінің «Қоғамдық тамақтану және сервис колледжі» ШЖҚ МКК (бұдан әрі – колледж) білім алушылар, инженерлік-педагогикалық қызметкерлер (ИПҚ) және қызметкерлер үшін әзірленген. Олар колледжді дамыту стратегиясына, колледж Жарғысына сәйкес білім беру процесіндегі академиялық адалдық принциптерін, колледж қызметкерлері мен білім алушылардың құқықтары мен міндеттерін белгілейді, академиялық адалдықты бұзушылық түрлерін және олар жасалған жағдайда шараларды қабылдау тәртібін анықтайды.

2. Осы Ереженің мақсаты – колледждің білім алушылары, ИПҚ және қызметкерлері арасында адалдықты қалыптастыру, ашық, шынайы және сенімді қарым-қатынастар құру, сондай-ақ өмірдегі адалдықты дамыту мәселелерінде жауапкершілікті нығайту. Академиялық адалдық колледждің білім беру процесіндегі негізгі құндылықтардың бірі болып табылады.

3. Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

1. Академиялық адалдық – білім алушылардың жазбаша жұмыстарды (бақылау, курстық, эссе, дипломдық, диссертациялық жұмыстар), емтихандардағы жауаптарын орындау, зерттеулер жүргізу, өз ұстанымын білдіру, академиялық персоналмен, оқытушылармен және басқа студенттермен қарым-қатынас, сондай-ақ бағалау барысында адалдықты көрсететін құндылықтар мен принциптердің жиынтығы.

2. Бағаланатын жұмыс:

- Білім алушының оқу жетістіктерін оқу кезеңінде анықтау үшін ағымдағы бағалауда орындаған жұмысы немесе тапсырмасы (ауызша сұрау, жазбаша жұмыс, эссе, далалық жұмыс, зертханалық жұмыс, практикалық жұмыс, өзіндік жұмыс, зерттеу жұмысы, жоба және т.б.);

- Семестр бойындағы оқу жетістіктерін анықтау үшін білім алушының қорытынды бағалауда орындаған жұмысы (бақылау жұмыстары, жазбаша жұмыстар, тесттер, сынақтар, зерттеу жұмысы, жоба, диплом жұмысы және т.б.).

4. Әкімшілік, кураторлар, өндірістік оқыту шеберлері колледж білім алушыларын осы Ережемен таныстыруы тиіс, бұл колледждің веб-сайты арқылы және кураторлық сағаттарда жүзеге асырылады.

5. Осы Ережелер колледждің барлық инженерлік-педагогикалық қызметкерлері, әкімшілігі, қызметкерлері, білім алушылары және олардың заңды өкілдері үшін міндетті болып табылады.

2. Академиялық адалдық принциптері

Білім беру процесінде білім алушылардың жеке адалдығын және өз оқуына жауапкершілігін дамытатын академиялық адалдықтың негізгі принциптері мыналар:

1. Адалдық – білім алушылардың бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды мұқият, адал орындауы. Адалдықтың негізгі құрамдас бөліктері – еңбекқорлық пен тәртіптілік.

2. Автордың және оның құқықтарын қорғау – авторлық құқық объектісі болып табылатын туындыларды авторлықты дұрыс тану және басқа адамның сөзін, ойын дұрыс жеткізу және ақпарат көздерін көрсету арқылы қорғау.

3. Ашықтық – білім алушылар мен ИПҚ арасындағы ашықтық, өзара сенім, ақпарат пен идеяларды ашық алмасу.

4. Білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу – білім алушылардың пікірлерін және идеяларын еркін білдіру құқығы.

5. Теңдік – әр білім алушының осы Ережелерді сақтау міндеті және оларды бұзғаны үшін тең жауапкершілік.

3. Студенттік қауымдастық мүшелерінің құқықтары мен міндеттері

3.1. Білім алушылардың құқықтары:

1. Осы Ереженің мәтінімен танысуға;
2. Оқу процесінде өз пікірін еркін білдіруге;
3. Осы Ережені бұзу туралы негізсіз айыптаудан және өз дәлелдерін ұсынумен қорғауға.

3.2. Білім алушылардың міндеттері:

1. Осы Ереженің мәтінімен танысып, оларды бұзудың салдарын білу;
2. Бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды орындау кезінде академиялық адалдықты сақтау;
3. Басқа адамның сөзін, ойын авторын, шығарманың атауын және бетін көрсету арқылы дұрыс жеткізу әдісін пайдалану;
4. Бағаланатын жұмыстардың соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімін көрсету;
5. Сенімді және сенімді ақпарат көздерін пайдалану;
6. Өзінің бағаланатын жұмысын басқа білім алушыларға ұсынбау;
7. Барлық тапсырмаларды өз бетінше орындау;
8. Тест тапсырмаларына, жаттығуларға және тапсырмаларға дайын жауаптарды, дайын жазбаша жұмыстарды (эссе, курстық, дипломдық жұмыстар) пайдаланбау;
9. Емтихандарда шпаргалкаларды, ақпарат және байланыс құралдарын пайдаланбау;
10. Өзінің дайын жауаптары мен жұмыстарын басқа білім алушыларға бермеу және адалдық пен тәртіптілікті күмән тудыратын мінез-құлыққа жол бермеу.

3. Колледждің ИПҚ және қызметкерлерінің міндеттері

3.1. Инженерлік-педагогикалық қызметкерлер және колледж қызметкерлері міндетті:

1. Білім алушылар арасында ақпараттық жұмыс жүргізуге;
2. Білім алушыларға сенімді және сенімді ақпарат көздерін таңдауға қолдау көрсетуге және үйретуге;
3. Сілтемелер, пайдаланылған әдебиеттер тізімін рәсімдеу әдістеріне үйретуге;
4. Қағаз, электрондық, цифрлық тасығыштарда орындаған жоба түріндегі жұмыстарды авторлық құқығын көрсете отырып рәсімдеу тәсілдеріне оқытуға;
5. Оқу процесінде өз көзқарасын білдіруге үйретуге;
6. Бағаланатын жұмыс алдында академиялық адалдықты сақтау бойынша білім алушылармен түсіндіру жұмыстарын жүргізуге;
7. Осы Ережеде белгіленген талаптардың бұзылуына жол бермеуге;
8. Осы Ережелердің әрбір бұзылу жағдайын қатаң тіркеуге;
9. Ережелерді бұзу жағдайларын деканатқа жазбаша түрде хабарлауға.

4. Колледж әкімшілігінің міндеттері

4.1. Колледж әкімшілігі міндетті:

1. Білім алушылар арасында осы Ережелерді түсіндіру бойынша ИПҚ мен колледж қызметкерлерінің жұмысын қамтамасыз етуге;

2. Білім алушылар тарапынан ережелердің бұзылуы кезінде осы Ережелерде көзделген шараларды қабылдау жөніндегі жұмыстарды үйлестіруге;

3. Білім алушылардың академиялық адалдық қағидаларын сақтауын бақылауды және мониторингті жүзеге асыруға.

5. Білім беру процесінің қатысушыларының міндеттері

5.1. Білім алушылардың міндеттері: Академиялық адалдық қағидаларын сақтау үшін білім алушылар міндетті:

- Шетелдік интеллектуалдық меншікті қолдану қағидаттарын құрметтеп, сақтау;
- Этика стандарттарын қабылдап, оларды қатаң ұстану. Кез келген жұмыс түрінде, ауызша және жазбаша жұмыстарда, ағымдағы және қорытынды бағалауда барлық қағидаттарды сақтау;
- Ұсынылған жұмыс білім беру жобасына қатысушының жеке жұмысы екенін есте сақтау;
- Өзге еңбектерден үзінді қолданғанда, оны дәйексөз ретінде белгілеу әдісін қолдану;
- Зерттеу жұмыстарын, эсселерді, жазбаша өтініштерді жазу кезінде автордың және ой алынған еңбектің атауын көрсететін сілтемелерді пайдалану. Жұмыстың соңында пайдаланылған ақпарат көздерінің библиографиясы міндетті түрде болуы қажет. Қосымша ретінде ақпараттық ресурстардың қосымшасы жасалуы мүмкін;
- Өзге студенттерге өз материалдары мен орындалған жұмыстарын жеке мүддеге қолдану мақсатында ұсынбау;
- Академиялық адалдықты бұзудың салдарын білу және студентке осы саясат шеңберінде санкциялар қолданылатынын түсіну.

5.2. Оқытушылардың және колледж қызметкерлерінің міндеттері:

- Академиялық адалдық қағидаларын өз жұмыс практикасына енгізуді қамтамасыз ету;
- Академиялық адалдықты бұзу жағдайларының алдын алу;
- Студенттердің этика мен олардың интеллектуалдық және моральдық дамуына негізделген білім алуы үшін жағдай жасау;
- Авторлық құқықты қорғау бойынша Қазақстан Республикасының аумағында және халықаралық деңгейде қолданылатын нормативтік құжаттарды зерттеу;
- Ата-аналар қоғамы арасында академиялық адалдық саясатын түсіндіру бойынша ақпараттық жұмыс жүргізу;
- Сабақ, кездесу барысында бөтен сөздер мен ойларды рәсімдеу тәсілдеріне назар аудару;
- Академиялық адалдықты бұзу жағдайларын қатаң тіркеу. Мұндай жағдайлар туралы деканаттарды хабардар ету. Қажет болған жағдайда университет әкімшілігіне көмекке жүгіну;
- Академиялық адалдықты қолдау мәселелері бойынша семинарлар мен практикалық сабақтарға қатысу.

6. Жауапкершілік және жазалар

6.1. Білім беру процесінің қатысушылары академиялық адалдық қағидаттарын бұзғаны үшін моральдық жауапкершілікке тартылатынын есте сақтауы керек. **6.2.** Плагиат, курстық, дипломдық жұмыстарды сатып алу және сату ережелерді қарапайым бұзушылықтан шығу болып саналады және қауымдастыққа қатысты ауыр бұзушылық ретінде қабылданады. Бұл бөтен материалдарды пайдаланғаны үшін жаза тағайындалуын көздейді. **6.3.** Әрбір бұзушылық жағдайын оқытушылар тіркейді, ал студенттің ағымдағы немесе қорытынды жұмысы бағалау рәсіміне жіберілмейді. Студентке ескерту беріледі, әрі қарай оқудан шығаруға дейін жеткізіледі. **6.4.** Оқытушылар студенттердің жұмыстарын плагиатты анықтау веб-жүйесі арқылы тексеретіні туралы хабарлауды қамтамасыз етеді. **6.5.** Кітапханашылар студенттер мен оқытушыларға жұмыстарда пайдаланылған

ресурстарды, библиографияны, кітаптарды, журналдарды және Интернет-сайттарды көрсететін сілтемелерді рәсімдеу туралы келісіммен қамтамасыз етеді. Бұл бағдарламаның барлық қатысушыларына қолжетімді. **6.6.** Академиялық адалдықтың бұзылу түрлерінің бұл тізімі толық емес және қажет болған жағдайда толықтырылуы мүмкін.

7. Ережелерді бұзған жағдайда шараларды қолдану тәртібі

7.1. Академиялық адалдық бұзушылықтары анықталуы мүмкін:

1. ағымдағы бағалауды жүргізу кезінде;
2. қорытынды бағалауды жүргізу кезінде.

7.2. Ағымдағы бағалауды жүргізу барысында білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауда плагиат немесе сөз байласу фактілері анықталған жағдайда:

1. Оқытушы осы ережелерге қосымшаға сәйкес белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды, білім алушымен әңгімелесу жүргізеді. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі;

2. Жүйелі бұзушылықтар болған жағдайда (үш және одан көп рет), оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға тапсырады.

7.3. Ағымдағы бағалауды жүргізу кезінде білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауда алаяқтық фактілері анықталған жағдайда:

1. Оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды, куратордың қатысуымен білім алушымен әңгімелесу жүргізеді. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі;

2. Жүйелі бұзушылықтар болған жағдайда (үш және одан көп рет), оқытушы белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға тапсырады.

7.4. Ағымдағы бағалауды жүргізу кезінде білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауда бағаланатын жұмыс деректерін бұрмалау, жауаптарды әділетсіз жолмен алу, ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану фактілері анықталған жағдайда: Оқытушы академиялық адалдық ережелерін бұзу туралы акт жасайды, куратордың қатысуымен білім алушымен әңгімелесу жүргізеді. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға тапсырады.

7.5. Қорытынды бағалауды жүргізу кезінде плагиат, сөз байласу, алаяқтық, бағаланатын жұмыс деректерін бұрмалау, жауаптарды әділетсіз жолмен алу фактілері, сондай-ақ ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану анықталған жағдайда: Оқытушы немесе емтихандарға қатысуға уәкілетті тұлға белгіленген нысан бойынша ережелерді бұзу туралы акт жасайды. Ережелерді бұзу туралы акт тиісті материалдық дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен факультет деканына беріледі, ол барлық құжаттарды тәртіптік комиссияға тапсырады. Ережелерді бұзған білім алушыларға тәртіптік шаралар қолданылады (жұмыс үшін бағаны С- деңгейіне дейін төмендету, жазбаша жұмысты қайта орындау, ескерту, жазғы триместрде ақылы негізде қалдыру, ата-аналарды хабардар ету, колледж сайтында ақпарат жариялау, колледжден шығару).

7.6. Оқытушы/колледж қызметкері сыбайлас жемқорлық, алаяқтық, деректерді бұрмалау фактілері анықталған жағдайда, бағаланатын жұмыстарды орындау кезінде, курстық, дипломдық жұмыстарды сатуға немесе сатып алуға байланысты тәртіптік жазаға тартылады, тіпті жұмыстан шығаруға дейін.

7.7. Тәртіптік комиссияның жұмысын ұйымдастыру колледждің ішкі тәртіп ережелерімен және ережелерімен реттеледі.

8. Тәртіптік комиссия

Тәртіптік комиссия (бұдан әрі – ТК) білім беру процесіне қатысушылардың құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын және білім алушылардың оқу қызметінің нәтижелеріне моральдық-этикалық бағалау беруді қамтамасыз ететін тәуелсіз сараптамалық орган ретінде құрылады.

Тәртіптік комиссияның міндеттері мен функциялары

Негізгі міндеттері:

- Колледж білім алушылары арасында академиялық адалдықтың бұзылу жағдайларының алдын алу;
- Академиялық адалдықты бұзу фактілері туындаған жағдайда тәуелсіз сараптама жүргізу: көшіріп алу, плагиат, сөз байласу және т.б.;
- Жазбаша жұмыстарды орындау кезінде этикалық нормалар мен академиялық адалдық қағидаттарын сақтау бағасын қамтамасыз ету.

Негізгі функциялары:

- Білім алушылардың жазбаша жұмыстарына этикалық бағалауға қатысу және студенттердің жазбаша жұмыстары бойынша академиялық адалдық тұрғысынан этикалық сараптама ұйымдастыру;
- Оқу кезеңінде және аралық аттестаттау кезінде туындаған академиялық адалдықтың бұзылуы және этикалық нормалардың сақталмауына байланысты даулы мәселелерді қарау;
- Білім беру процесіне академиялық адалдық қағидаттарын енгізу және білім алушылардың этикалық нормаларды бұзатын мінез-құлқының алдын алу жөнінде іс-шаралар жүргізу;
- Тәртіпті бұзу фактілері бойынша комиссия жұмысының нәтижелері бойынша жиналыстар өткізу;
- Қоғамдық басқарудың басқа органдарымен өзара іс-қимыл жасау: студенттік ректорат, факультеттердің студенттік деканаттары.

Тәртіптік комиссияның құрамы

- ТК құрамы әкімшілік, оқытушылар, студенттік өзін-өзі басқару мүшелерінен құралады және ректордың бұйрығымен бекітіледі;
- ТК құрамына төраға, төрағаның орынбасары, жауапты хатшы және мүшелер (кемінде 3 адам) кіреді, олар 3 жыл мерзімге тағайындалады және келесі мерзімге қайта сайлану мүмкіндігі бар.

Тәртіптік комиссияның жұмыс регламенті

- ТК отырыстары этикалық нормалар мен академиялық адалдықты бұзу фактілері анықталған кезде өткізіледі;
- ТК білім алушылардың жазбаша жұмыстарына сараптамалық баға береді және академиялық адалдықтың көріністеріне (көшіріп алу фактілері, жұмыстардың бірдейлігі, бағалардың жоғарылатылуы) байланысты жағдайларды талдайды;
- ТК ұсынылған жазбаша жұмыстарға сараптама нәтижелері және білім алушылардың тиісті емес мінез-құлқын талдау негізінде келесідей шешімдер шығара алады:
 - Жазбаша жұмыста бірнеше басқа мәтіндер алынған фактілер анықталған жағдайда бағаны төмендету (сілтемелердің болмауы, авторлықты көрсетпестен дәйексөз келтіру);
 - Плагиат, көшіріп алу немесе жұмысты көшіру фактілері анықталған жағдайда студенттің жазбаша жұмысын жою;
 - Бақылау іс-шарасын қайта өткізуді ұсыну;
 - Бақылау іс-шарасын жазғы триместрде ақылы негізде тапсыруды ұсыну;
 - Ескерту жариялау;

- Колледжден шығару.

Тәртіптік комиссияның құқықтары мен міндеттері

ТК құқылы:

- Түрлі салалардағы мамандар болып табылатын басқа тәуелсіз сарапшылар мен консультанттардың көмегіне жүгінуге;
- Өз құзыретіне кіретін мәселелер бойынша түсініктемелер, ұсынымдар, нұсқаулар беруге және шешімдер қабылдауға;
- Колледж білім алушыларының мінез-құлқын бұзу фактілері бойынша қорытындылары мен негіздемелері туралы деканаттарды, ректоратты жазбаша түрде хабардар етуге;
- ТК қызметін құжаттауды, отырыстар өткізу тәртібін анықтауды, хаттамалар жүргізуді, алдағы отырыстар туралы мүшелерді хабарландыруды, сондай-ақ отырыстарды ұйымдастыруды жүзеге асыруға;
- Осы ережеде көзделген функцияларды сапалы және уақтылы орындауды қамтамасыз етуге;
- Жүктелген міндеттер мен функцияларды орындау үшін ТК қызметін ұйымдастыруға.

ТК ережесіне өзгерістер мен толықтырулар жаңа редакциядағы ережені жасау немесе педагогикалық кеңестің шешімі және колледж директорының бұйрығы негізінде осы ережеге қосымшалар түрінде ресімдеу жолымен енгізіледі.

Осы ереже бекітілген күннен бастап күшіне енеді және толықтырулар мен өзгерістер енгізілгенге дейін қолданылады.